कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्य गठनमा गर्ने त्रुटिहरूको अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्रसङ्काय, नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको पाठ्यांश ५९८

को उद्देश्य पूरा गर्ने प्रयोजनका निम्ति

प्रस्तुत

शोध-पत्र

शोधार्थी

बालकृष्ण रेग्मी

एम.एड्. दास्रो वर्ष

क्या.रोल नं. : ३३

परीक्षा रोल नं.: २१४०२७९

त्रि.वि.दर्ता नं.२६४५५-९३

सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, इन्द्रपुर, मोरङ

२०६७

स्वीकृति-पत्र

त्रि.वि. शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, इन्द्रपुर, मोरङ, नेपाली शिक्षा विभागका स्नातकोत्तर (एम.एड.) तहका छात्र श्री बालकृष्ण रेग्मीद्वारा तयार गरिएको **"कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको अध्ययन"** शीर्षकको शोधपत्र शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली शिक्षा स्नातकोत्तर (एम.एड.) तहको निमित्त उपयुक्त देखिएकाले स्वीकृत गरिएको छ ।

शोधपत्र मूल्याङ्कन समिति

नाम		हस्ताक्षर
१. विभागीय प्रमुखः	प्रेमप्रसाद भट्टराई	....
२. बाह्यपरीक्षकः	प्रा.डा. पारसमणि भण्डारी	....
३. शोधनिर्देशकः	गेहेन्द्र खनाल	....
४. शोध समिति सदस्यः		

मितिः २०६७।०६।१५

शोधनिर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय अन्तर्गत नेपाली भाषा शिक्षा विभाग स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत **"कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको अध्ययन"** शीर्षकको शोधपत्र शोधार्थी बालकृष्ण रेग्मीले मेरा निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । कडा मिहिनेत र लगनशीलताका साथ तयार पारिएको यस शोधकार्यप्रति म सन्तुष्ट छु र मूल्याङ्कनका लागि विभाग समक्ष सिफारिस गर्दछु ।

मितिः २०६७०६।

शोधनिर्देशक

....

गेहेन्द्र खनाल

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

सुकुना बहुमखी क्याम्पस

इन्द्रपुर, मोरङ

कृतज्ञता ज्ञापन

अनुसन्धान भनेको सर्वसम्मत एवम् तर्कसङ्गत प्रकिया अवलम्बन गरी नयाँ तथ्य पत्ता लगाउने वा पुरानै तथ्यको परीक्षा वा पुनरावलोकन गर्ने कार्य हो । यसवाट नयाँ ज्ञान प्राप्त हुनाका साथै प्राप्त ज्ञानलाई पुनर्व्यवस्थित, पुनर्व्याख्या वा परिमार्जन गर्न सकिन्छ । प्रस्तुत कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्वूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको एक अध्ययन नामक शोधपत्रले त्रुटिहरूको सामान्य पक्षको अध्ययन गर्ने जमर्को गरेको छ । शुद्ध र स्पष्ट भाषिक सीपका लागि प्रत्येक समस्या क्षेत्रका त्रुटिहरूको विस्तृत अध्ययन हुनु आवश्यक छ तर यस छोटो अध्ययनमा भने बहुविधि समस्या क्षेत्रहरू समेटिएकाले एउटै क्षेत्रमा विस्तृत तथा गहन रूपमा अध्ययन हुन सकेको छैन । केवल विविध क्षेत्रका त्रुटिहरूलाई मात्र सङ्केत गर्ने प्रयास गरिएको छ । परन्तु भविष्यमा हुने यससम्बन्धी अध्ययनका लागि यो अध्ययन केही रूपमा भएपनि सहयोगी वन्ने आशा अध्येताले राखेको छ । निम्नमाध्यमिक विद्यालयको प्रवेशद्धारका रूपमा रहेको कक्षा-६ का पाँचथर र धनकुटा जिल्लाका भर्खरै कक्षा-५ उत्तीर्ण गरी कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको विभिन्न समस्या क्षेत्रहरू सम्वद्ध रहेका छन् ।

प्रस्तुत शोधपत्र तयारीका क्रममा आफ्ना अनेकौ व्यवस्तताका बावजुत शोधपत्रको शीर्षक चयन देखि लिएर सामग्री सङ्कलन गर्न र यस शोधपत्रको रूपरेखा तयार पारी त्यसलाई परिष्कृत र परिमार्जित तुल्याई अन्तिम रुप दिन अमूल्य सरसल्लाह र कुशल निर्देशन प्रदान गर्नु हुने आदरणीय गुरु गेहेन्द्र खनाल ज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

प्रस्तुत शोधपत्र लेखनका सिलसिलामा सामग्री सङ्कलन, विश्लेषण जस्ता हरेक पक्षमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याई सुझाव एवं प्रेरणा प्रदान गर्नुहुने आदरर्णीय गुरू प्रेमप्रसाद भट्टराई ज्यूप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । साथै उहाँहरूप्रति चिर ऋणी छु । त्यसैगरी सामग्री सङ्कलनमा सहयोग गर्नुहुने श्री सार्वजनिक मा.वि. लिम्बा, पाँचथरका प्रधानाध्यापक श्री डाइन्द्रकुमार माखिम र शिक्षक दिलबहादुर माखिम तथा श्री शारदा उच्च मा.वि. ६ नं. बुधवारे धनकुटाका प्राचार्य श्री विश्वनाथ दाहाल र कोअडिनेटर श्री चूडामणि आचार्यप्रति पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहान्छु । यस्तैगरी शोधकार्य सम्पन्न गर्न सहयोग पुऱ्याउने आफ्ना सम्पूर्ण परिवारजनप्रति पनि आफू ऋणी रहेको छु । कम्प्युटर टंकन गरिदिने अश्विनप्रसाद उप्रेती, होरिजोन कम्प्युटर सेन्टर इन्द्रपुर १ तथा लेखन शुद्धाशुद्धिमा सहयोग गर्नुहुने मित्र मोहनकुमार खतिवडाका साथै विशेष सहयोग एवं सुझाव दिनुहुने अन्य सहपाठी साथीहरूप्रति पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

अन्त्यमा मेरो यो शोधपत्रको मूल्याङ्कन गर्नुहुने मूल्याङ्कन समितिका मेरा आदरणीय गुरुहरूप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

बालकृष्ण रेग्मी

शोधसार

१ शोध शीर्षक

यस शोधपत्रको शीर्षक “कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको अध्ययन” रहेको छ ।

२ शोधप्रयोजन

प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय अन्तर्गत सुकुना बहुमुखी क्याम्पस, इन्द्रपुर, मोरङ, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली शिक्षा विभाग अन्तर्गत नेपाली विषयको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको कोर्ष नं. ५९८ को प्रयोजनका निम्ति तयार पारिएको हो ।

३ शोधका उद्देश्यरू

प्रस्तुत शोधमा निम्नलिखित उद्देश्यहरू पूरा गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

क) कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिका क्षेत्रहरू पत्ता लगाउनु ,

ख) कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूबाट स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गरिने त्रुटिहरूको कारण पहिल्याउनु ,

ग) कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूबाट स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गरिने त्रुटिहरूका क्षेत्रहरू केलाई आवश्यक निराकरणका उपायहरू पत्ता लगाउनु ।

४ अध्ययनको सीमा

प्रस्तुत शोधपत्रको शीर्षक “कक्षा-६ मा अध्ययनरत लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूले स्तरीय नेपाली वाक्यगठनमा गर्ने त्रुटिहरूको अध्ययन” रहेकाले यो शोधलाई निम्न सीमाभित्र सीमाङ्कन गरिएको छ ।

क) लिम्बूभाषी विद्यार्थी भन्नाले मेची अञ्चलमा पर्ने पाँचथर जिल्लाका श्री सार्वजनिक मा.वि. लिम्बा, श्री चन्द्रेश्वर मा.वि. खान्द्रोङ, श्री जनज्योति नि.मा.वि. कन्याटार र श्री भगवती मा.वि. दुर्दिम्बा गरी जम्मा चार सामुदायिक विद्यालय र कोसी अञ्चलको धनकुटा जिल्लामा पर्ने श्री शारदा उच्च मा.वि. बुधवारे-१ गरी जम्मा पाँचवटा विद्यालयमा कक्षा-६ मा अध्ययनरत ५० जना विद्यार्थीहरूलाई लिइएको छ ।

ख) यस अध्ययनमा लिङ्ग, वचन, पुरुष, काल, भाव, वाच्य र कारक तत्त्वमा मात्र आधारित अध्ययन गरिएको छ ।

ग) त्रुटिहरू भन्नाले उक्त लिम्बूभाषी विद्यार्थीहरूसँग लिइने परीक्षणमा देखिने नेपाली वाक्यगठन सम्बन्धी त्रुटिहरूलाई मात्र लिइएको छ ।

५. शोधविधि

शोधको प्रमुख पहिचान भनेको त्यसको विशिष्ट विधि हो । कुनै पनि अनुसन्धानको मूल्याङ्कन त्यसको विधिबाट नै गरिन्छ । अनुसन्धेय विषय एउटै हुनसक्छ तर त्यसको निधिमा फरक पनि हुनु अति आवश्यक छ । प्रस्तुत अध्ययनमा पनि शोध निर्देशकको सल्लाहअनुसार आफ्नै छुटै किसिमका विधिहरूको प्रयोग गरिएको छ । जसलाई छोटकरीमा निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

विषय-सूची

अध्ययन - एक

१.१ शोधपरिचय

१.२ शोध प्रयोजन

१.३ समस्याकथन

१.४ शोधको उद्देश्य

१.५) शोधको औचित्य

१.६) अध्ययनको सीमा

१.७ शोधविधि

१.८ शोध परीक्षण प्रक्रिया

अध्याय-दुई

२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा

अध्याय-तीन

३.१) त्रुटिविश्लेषणको सैद्धान्तिक परिचय

३.१.२ त्रुटिको वर्गीकरण

३.१.३ त्रुटिविश्लेषण प्रक्रिया

अध्याय- चार

४.१ शोधविधि

४.२ जनसङ्ख्या

४.३ नमुना छनोट

४.४ सामग्री सङ्कलन

४.५ व्याख्या, विश्लेषण र प्रस्तुतिकरण

अध्याय- पाँच

५.१ व्यतिरेकी अध्ययन

५.२ लिङ्गका आधारमा नेपाली र लिम्बूभाषाको वाक्यगठन

५.२.१ कर्ता (मानवीय) र क्रियापद

५.३ वचनका आधारमा नेपाली र लिम्बूभाषाको वाक्यगठन ।

५.३.१ कर्ता र क्रियापद

५.३.२ विशेष्य र विशेषण

५.३.३ भेदक र भेद्य

५.४ पुरुषका आधारमा नेपाली र लिम्बूभाषाको वाक्यगठन

अध्याय-छ

६.१ व्याख्या तथा विश्लेषण

६.१.१ परिचय

६.१.२ लिङ्गगत त्रुटि

६.१.३ वचनगत त्रुटि

६.१.३.१ कर्ता र क्रियापदसम्वन्धी त्रुटि

६.१.३.२ विशेष्य र विशेषण सम्वन्धी त्रुटि

६.१.३.३ भेदक र भेद्यसम्वन्धी त्रुटि

६.१.४ पुरुषगत त्रुटि

६.१.५ आदरगत त्रुटि

६.२ समग्रमा वाक्यगठनगत त्रुटिको तथ्याङ्कीय विश्लेषण

६.३ लिङ्गका विभिन्न पक्षमा देखिएका त्रुटिहरूको तथ्याङ्कीय विश्लेषण

६.४ वचनका विभिन्न पक्षमा देखिएका त्रुटिहरूको तथ्याङ्कीय विश्लेषण

६.५ प्रश्नका आधारमा वाक्यगठनगत त्रुटिहरूको तथ्याङ्कीय विश्लेषण

६.५.१ लिङ्गगत त्रुटि

६.५.२ वचनगत त्रुटि

६.५.३ पुरुषगत त्रुटि

६.५.४ आदरगत त्रुटि

६.६ स्वतन्त्रलेखनसम्बन्धी त्रुटिविश्लेषणात्मक विवेचन

६.६.१ प्रश्नका आधारमा स्वतन्त्रलेखनसम्बन्धी त्रुटिहरूको तथ्याङ्कीय विश्लेषण

६.६.२ परीक्षणका क्रममा देखिएका वचनसम्बन्धी त्रुटिहरू निम्न खालका देखिए

६.६.३ परीक्षणका क्रममा देखिएका आदर र लिङ्गसम्बन्धी त्रुटिहरू निम्न खालका देखिए

६.६.४ परीक्षणका क्रममा देखिएका पुरुषसम्बन्धी त्रुटिहरू निम्न खालका देखिए

अध्याय- सात

७. क्षेत्रगत तुलना

७.१ लिङ्गगत त्रुटिको तुलना

७.२ वचनगत त्रुटिको तुलना

७.३ पुरुषगत त्रुटिको तुलना

७.४ आदरगत त्रुटिको तुलना

अध्याय - आठ

८. निष्कर्ष तथा सुझाव

८.१ निष्कर्ष

८.२ सुझावहरू

८.३ थप अध्ययनको आवश्यकता